

מאמר כל היוצא למלחמת בית דוד

אוצר החכמה

ס א ת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו נקש"ת
מוהר"ר שלום דובער
וצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

דפוס

בצירוף שיחת ער"ח תמוז ה'תש"ב

מאת כבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

וצוקללה"ה נבג"ם זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

חוצאת מיוחדת

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי סניף ארה"ק ת"ו כפר חב"ד ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ותשע לבריאה

שנת חמאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר חז"צ

שנת תארכעיס לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

פתח דבר

עייף הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחת אור לט"ו אלול תשמ"ט — הננו מוציאים לאור [בהוצאה מיוחדת] את המאמר „כל היוצא למלחמת בית דוד" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורשי"ב) נ"ע משמחית תרס"א, ושיחת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע מער"ח תמוז תשי"ב,

וחוא בקשר עם צ"ב שנה להתייסדות ישיבת תות"ל, ובקשר עם שנת חיובל לחשתלת הישיבות בחצי כדור התחתון, כאן בעיר ברוקלין נ. י. ארצות הברית.

מערכת „אוצר החסידים"

ט"ו אלול ה'תשס"ט

שנת תשס"ט לחולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

שנת תרס"א לנשיאת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ברוקלין, נ. י.

בס"ד

מאמר אחד, משיחותי הקדושות של הור כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע

אשר הואיל לשוחח עם התמימים בסעודת שמחת תורה בשנת תרס"א באולם הגדול הנקרא „זאל הגדול", במלאת שלש שנים להתיסדות ישיבת תומכי-תמימים.

כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו (שבת נו. א). בית דוד איז דער גילוי פון משיח בן דוד, ווי עס איז ידוע פון דער עליית הנשמה, וואס דער בעש"ט נ"ע האט געהאט און איז געווען אין היכל המשיח און געפרעגט אימתי קאתי מר, האט איהם משיח געענטפערט: לכשיפוצו מעינותיך חוצה, אז די מעינות פון בעש"ט'ס תורות און דרכי עבודה וועלן זיך פארשפרייטען אויף דער וועלט, דעמאלט איז אתי. אפען גערעדט, דער

דישע קינדער מיט כפירה בה' ובתורתו דורך זייערע אפיקורסישע מלמדים און דער ביטערער נייער מכה, משלחת מלאכי רעים די מלמדים פון די חדרים מסוכנים.

אוצר החכמה

איך האָב זיי אלעמען פיינט, תכלית שנאה שנאתים, און איך בין זעהר פארהארצט אויף זיי. אָבער איך בין זיכער, אז איך זעה דעם ביטערען שינוי לרע און די צרות וואָס זיי וועלען בריינגען אויפ'ן כלל ישראל, און נאָכדעם דער זיסער סוף פון דעם עקבות משיחא יובל, וואָס וועט בריינגען גען ביאת המשיח. נאָר במשך פון דעם עקבות משיחא יובל באַדאַרף מען האָבען די מלחמת בית דוד.

איך לעהרען דעם מאמר אם ראית דור אחר דור מחרף צפה רגליו של משיח ומאי טעמא אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך ומה כתי' בתרי' ברוך ה' לעולם אמן ואמן, אם ראית דור אחר דור מחרף, דער ערשטער דור מחרף זיינען די חברה מפיצי השכלה בתי ספר און די חדרים מסוכנים-מלמדים, וועלכע וועלען אויס-האָדעווען דעם צווייטען דור מחרפים ומגדפים וואָס זיי וועלען בריינגען די חבלי משיח אויף דער וועלט און אויף אידען, און אויף דעם באַדאַרף מען האָבען די מלחמת בית דוד, שטאַרקען די אמונה אין דער גאולה שלמה דורך משיח'ן און לייכטער מאַכען די חבלי משיח.

אין דעם רע פון עקבות משיחא זיינען דאָ צוויי דרגות.

איינער אין אויביך ה', מענשען וואָס זיינען אויבי ה' אָט די אלטע אפי-

ביאת המשיח איז אין א געוויסער מאָס תלוי אין דעם יפוצו מעינותיך חוצה, און דער יפוצו מעינותיך חוצה וועט בריינגען ביאת המשיח, וואָס דאָס איז דער בית דוד, דער גילוי אור פון משיח בן דוד.

דוד

דער בית דוד האָט אָבער מלחמות, הגם אז ורוח אלקים מרחפת על פני המים זה רוחו של משיח, וואָס אין דער כוונת הבריאה איז געווען אז די הנהגה אין גשמי' העולם זאָל זיין ברוחו של משיח, אָבער דורך דעם חטא עץ הדעת און דעם חטא הדורות שהיו מכעיסין לפניו ית', באַדאַרף זיין דער תקון העולם ע"י עבודה און בגמר הבירורים, וועט דער יפוצו מעינותיך חוצה זיין א הקדמה צו ביאת המשיח.

שית אלפי שנין הוי עלמא, שני אלפים תהו, שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח. די שני אלפים תורה האָבען באַדאַרפט מתקן זיין די שני אלפים תהו, דאָס הייסט מברר זיין די ניצוצות פון שבירת הכלים דתהו. נאָכדעם זיינען די שני אלפים ימות המשיח, דער גילוי המשיח און דער אלף הששי בכלל זיינען עקבות משיחא. אין דעם יובל וואָס משיח בן דוד קומט איז דעמאָלט דער זמן פון חרפו אויביך ה' חרפו עקבות משיחך.

אמת, איך בין זעהר פארהארצט אויף דער חברה מפיצי השכלה, וואָס יאָהרען לאנג האַלטען זיי אין מסר'ן צו דער ממשלה אויף די אידישע חדרים און מלמדים און ווילען — הי' לא תהי' — עוקר מן השורש זיין דעם אידישען חדר מיט'ן מלמד און מטמא זיין ר"ל די מוחות פון די אי-

ברוחי. חיל און כח איז מוסר ותוכחה.
און רוחי איז פנימי' התורה, חסידות,
א השגה אלקית און עבודה שבלב.

מען באדארף לערנען נגלה בעין
רב, וויסען יעדער סוגיא מיט אלע
פרטי הסברות, דבר דבר על אופנו,
פון דעם יסוד הרמוז פון דער הלכה
ווי זי איז אין תושב"כ און ווי די
הלכה איז בקיצור גמרין אין דער
משנה און ווי דער ענין ווערט נתבאר
באריכות הפלפול אין דער גמרא און
ווערט נתפרש אין רש"י און די שיטת
התוספות, גוט אריינטראכטען אין סגנון
הלשון פון דעם רמב"ם, די חדושים
וואס דער רשב"א איז מחדש, וויסען
ווי די הלכה קומט אין טור ובית יוסף
און פארטיפען זיך אין סגנון הלשון
פונ'ם רבי'נס שלחן ערוך.

אבער נאך אלעס דעם מוז מען
וויסען, אז דאס איז גליא שבתורה,
וואס די גליא האט א פנימי' און די
פנימי' איז דער חיות פון דער גליא
און דער ריכטיגער אפלייג פון השגה
אלקית איז נאך אין עבודה שבלב.

תמימים זיינען די, וואס באדארפען
דינען אין מלחמת בית דוד, זיי זיינען
אט די, וועלכע מוזען ראטעווען דעם
מצב פון כלל ישראל אין דעם עקבות
משיחא יובל פון די אויבי' ה', די
חברה מפיצי השכלה און די תלמידים
פון די חדרים מסוכנים און תלמידי
תלמידיהם, די מחרפי ה', און די
מחרפי עקבות משיחא.

היוצא למלחמת בית דוד כותב גט
כריתות לאשתו. אין גשמיות איז דער
סדר אז א איש הצבא מוז זיין א
געזונטער. ניט נאך ער זאל ניט זיין

קורסים, משכילים, די חברי מפיצי
השכלה, אפיקורסישע מלמדים פון די
חדרים מסוכנים און זייערע תלמידים,
אט דער פריהער דערמאנהנטער דור
השני פון די מחרפים וואס זיי אלע
זיינען אויבי' ה' און כל ענינם איז
מחרף זיין את ה' ותורתו.

די צווייטע דרגא מענשען, וואס
טראכטען אין דעם ענין פון עקבות
משיחא. די אויבי' ה' גלויבען דאך אין
קיין נאך גיט, זיי גלויבען גיט אין
השי"ת, זיי גלויבען גיט אין תורת ה',
לאכען אויס די מצות ה' בכלל און
די אמונה אין ביאת המשיח בפרט,
אבער די צווייטע דרגא זיינען בכלל
מאמינים בה' ובתורתו נאך אהן קדושת
התורה.

פאראן אזעלכע, וועלכע זיינען מאמי-
נים אין א גאולה בכח עצמו, אט אזוי
ווי די נייע חברה, וואס דרעהען איבער
דעם פסוק בונה ירושלים ה' נדחי
ישראל יכנס, און זאגען אז די נדחי
ישראל וועלען יכנס'ן און זיי וועלען
זיין די בונה ירושלים. הלואי זאלען
זיי ניט גורם זיין ח"ו א נייעם חורבן
רוחני וגשמי, השי"ת ישמרנו מהם
ומהמונם.

אין דער צווייטער דרגא וואס זיי
זיינען חרפו עקבות משיחא איז פאראן
כו"כ סוגים שונים ביז גאך פיינע בני
תורה און זיינען שוואך אין אמונת
הגאולה. זיי אפילו זיינען דאס מבאר
מיט טעמים פון יראת שמים, אבער
באמת איז דאס א חלישות אין דער
ביאת המשיח אמונה.

די מלחמת בית דוד באדארף האבען
איהר טכסיס, לא בחיל ולא בכח כ"א

גט כריתות צו די אלע גופניות'דיגע זאכען, ווי די וועלטליכע מענשען זיינען זיך נוהג, און איבערגעבען זיך צו דער הנהלה פון תומכי תמימים, וועלכע איז מחנך און מדריך אנשי צבא פאר מלחמת בית דוד.

די רו"ל זאגט, אז קודם ביאת המשיח וועלען זיין חבלי משיח. די חבלי משיח וועלען זיין הן אין גשמיות און הן אין רוחניות. עס איז זעהר מאוים'דיג, וואס די רו"ל זאגן אויף יענעם זמן.

תמימים! די וועלטליכע הנחות און דער וועלטליכער רוח, אפילו פון די שומרי תורה ומצוה, זיינען קאלט און שמעקען מיט כפירה, ווייל צווישען קעלט און כפירה איז גאר א דינע מחיצה, און די לא זכה'ניקעס, וואס זיינען געביך פאר'ס'ט מיט דער גאנצער פון די אייגענע חדושי תורה, געפינען כמה מאמרי חז"ל וואס מאכען זיי אליין קאלט און מאכען קאלט אידען מיט דער פשטות פון תורה, אז תורה דארף מען לערנען מיט די פשטות פון שכל אנושי.

עס שטעהט כי הוי' אלקיד אש אוכלה הוא, אלקות איז פלאם פייער, לערנען און דאוונען באדארף מען מיט התלהבות הלב, אז כל עצמותי תאמרנה די דברי ה' אין תורה ותפלה.

ווען א חסיד לערנט תורה באדארף אין זיין מחשבה פנימית ליגען די ווערטער, אז תורה איז חכמתו ורצונו ית' און בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, מה להלן באימה וביראה ברתת ובזיעה, אף כאן באימה וביראה ברתת ובזיעה, ער — דער חסיד —

קיין בעל מום, נאר ער זאל זיין א געזונטער אין זיינע רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ווייל א איש הצבא בכדי ער זאל זיין א בן חיל, באדארף זיין א געזונטער, אזוי איז אין גשמיות ומכל שכן אין רוחניות.

דער איש הצבא וואס מען דארף האבען למלחמת בית דוד באדארף זיין א געזונטער. עס איז ניט גענוג, וואס ער איז ניט קיין בעל מום אין די רמ"ח אברים, וואס דאס זיינען רמ"ח מ"ע און די שס"ה גידים, וואס דאס זיינען די שס"ה מל"ת. ער באדארף זיין א בעל כח, האבען א שטארקייט אין עבודת השי"ת און אין יראת שמים.

^{אוצר החכמה}
חסידות רופט די דאזיגע שטארקייט בשם איתן. איתן איז דער טייטש שטארק און הארט. אין שטארק זיינען פאראן דרגות — שטארק און נאך שטארקער; אין הארט זיין קיין דרגות ניט פאראן. עס איז הארט וואס עס איז ניט פאראן קיין הארטער, דאס מיינט ווען די הארטקייט אין יראת שמים וואס כל הרוחות שבעולם וועלען איהם ניט ריהרען פון זיין פלאץ אין תורה ועבודה און דער איז דער אמת'ער בעל מסירת נפש און קיין מונע ומעכב און קיינע נסיונות וועלען איהם ניט שטערען זיין עבודה.

אט אזא איש הצבא איז דער בן חיל אין מלחמת בית דוד וואס קען און וועט ראטעווען דעם מצב ישראל פון די אויבי ה' און די חורפי עקבות משיחך דורך הרבצת התורה ביראת שמים און דורך התעוררות לתשובה.

אום צו זיין א איש הצבא אין מלחמת בית דוד מוז מען תחלה שרייבען א

ע"ה כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז שפתותיו דובבות און אויף דעם מאמר הידוע כל האומר דבר בשם אומרו יראה כאילו בעל השמועה עומד כנגדו.

אז מען לערנט תורה אור אדער לקר'ת איז שפתי קדש פון דעם אלטען רבי'ן, פון עלטער זיידען דעם מיטע- לען רבי'ן, פון דעם זיידען דעם צמח צדק זיינען דובבות בקבר. ווען מען לערענט תורה אור אדער לקוטי תורה זיינען די בעלי השמועה, דער אלטער רבי, דער עלטער זיידע דער מיטעלער רבי, דער זיידע דער רבי דער צמח צדק, שטייען לעבען אים. דער פחות שבפחותים אין עדת החסידים וועט ניט האבען די גראבקייט צו זיצען און טרינקען קאווע ווען די גשמות קדושות פון די הייליגע רביים זיינען נעבען איהם.

די חסידישע בע"ב זיינען ניט שול- דיג, די קאלטע סביבה פון דער מצות אנשים מלומדה'דיגער וועלט האט אויף זיי זעהר א שלעכטע השפעה, אז אלץ ווערט ביי זיי קאלט, מען לערענט קאלט, מען דאווענט קאלט, מען זינגט קאלט, מען טאנצט קאלט, עס איז א ים הקרח, אלץ איז ביי זיי פארפרוירען, אפילו דער חסידישער דופק קלאפט אויך שוואך און האלב פאר'חלש'ט.

חסידות באדארף מען לערנען מיט א חיות, אהן שטורעם חיצוני, אהן קולי קולות, אבער מיט א חיות פנימי, אז ניט נאר וואס ער לעבט אין דעם ענין און השגה אלקית וואס ער לערענט, נאר דער ענין לעבט אין אים.

דער עיקר ענין פון לימוד החסידות

האט געהאט אמת'ן יראת הכבוד פאר דעם גותן התורה ב"ה, וואס ער האט געהערט און געפילט אין תורה.

אז א חסיד האט געדאווענט איז אין זיין פנימי' המחשבה געלעגען די ווערטער דע לפני מי אתה עומד. אין אנדערע שוהלען איז דער מאמר אויפגעשריבען אויפ'ן עמוד, דע לפני מי אתה עומד, אז דער עמוד זאל וויסען פאר וועמען ער שטעהט. אין חסידישע שוהלען איז דער דע לפני מי אתה עומד ניט אויפגעשריבען אויף דעם עמוד, נאר חקוק אין מוח און אין הארצען.

ביי א חסיד איז ענטפערען אמן, אמן יהא שמי' רבא און זאגען ברוך הוא וברוך שמו א עולם ומלואו. דער חסיד באדארף דערהערען און דערהערט דעם אל מלך נאמן וואס איז די גשמה פון דעם אמן, א חסיד באדארף דערהערען און דערהערט דעם פי' המלות פון ברוך הוא וברוך שמו אז דאס איז דער אתה הוא הוי' לבדך וואס לפני הצמצום, אז ברוך הוא איז אתה הוא, און ברוך שמו איז דער שם הוי' וואס לפני הצמצום און אין דער התבוננות וואס איז אין דער השגה פון ברוך הוא וברוך שמו איז א חסיד משיג דעם יתרון וואס עס איז פאראן אין דעם ענין פון ברוך הוא וברוך שמו לגבי דעם ענין פון אתה הוא הוי' לבדך.

אלע וועלכע האבען געלערענט און לערנען חסידות בהעמקת הדעת אדעתא דנפשי', ניט ווי די חסידישע בעלי בתים טרינקען קאווע אדער ציקאריע שבת אינדערפריה און קוקען אריין אין תורה אור אדער לקוטי תורה און זיי פארגעסען אויף דעם מאמר הרשב"י

די וואָס לערנען חסידות אדעתא דנפשי' און בהעמקת הדעת ווייסען דעם חילוק פון דעם צמצום הראשון וואָס אוא"ס ב"ה האָט זיך כביכול מצמ- צם געווען, און די צמצומים פון סדר השתלשלות, אז די צמצומים פון סדר השתלשלות זיינען א ענין פון מיעוט, פאר דעם צמצום איז מאיר א ריבוי אור און דורך דעם צמצום ווערט דער אור נתמעט, במילא איז דער כללות ענין הצמצום א ענין פון מיעוט, אבער דער צמצום הראשון איז ניט בדרך מיעוט נאָר בדרך סילוק, אז דער אור וואָס איז לאחר הצמצום איז גאָר א אנדער מהות אור לגבי דעם כללות האור וואָס לפני הצמצום, וואָס דאָס איז דער חילוק פון מיעוט און סילוק, מיעוט איז דער זעלבער מהות נאָך ער איז מיעוט, מיעוט, הן אין איכות, הן אין כמות, סילוק איז אז עס איז פאראן א חילוק אין דעם מהות האור ווי ער איז לפני הצמצום און ווי ער איז לאחר הצמצום.

אין חסידות זיינען פאראן שכל'דיגע ביאורים און הסברים אויף דעם ענין פון צמצום הראשון בכלל און וועגען אונטערשייד צווישען צמצום הראשון און די צמצומים פון סדר השתלשלות.

די כוונת המאציל ב"ה אין דעם צמצום הראשון איז אז נשמות ישראל זאלען דורך דער עבודה פון תורה און מצות ממשיך זיין דעם אוא"ס ב"ה פון לפני הצמצום אין לאחר הצמצום, און דאָס איז דער יתרון פון דעם ענין ההשגה פון ברוך הוא וברוך שמו לגבי דעם ענין ההשגה פון אתה הוא הוי' לבדך, אז אתה הוא הוי' לבדך איז דאָס דער אוא"ס, וואָס לפני הצמצום

איז, אז דער לימוד זאל זיין אדעתא דנפשי', ער לערענט די חסידות צוליב זיך, ניט צוליב דער חסידות. פאָראַן שוטים וואָס לערנען חסידות צוליב חסידות, זיי האלטען זיך פאר פאָר- שטעהער, זיי האָבען אויסגעלערענט עטליכע צעהנדליג מאמרים און ריידען אויף פוסטע פעלדער און וועלדער. מיט ווילדע בויך-סברות זיינען זיי מסביר חסידישע ענינים. כללו של דבר איז אז זיי לערנען חסידות, דאָס הייסט אז די חסידות זאל זיין חסידות, ניט אז זיי זאלען זיין חסידים. דער אמת פון לימוד החסידות איז, אז דער לימוד זאל מאַכען דעם לערנער פאָר א חסיד, דאָס איז מהם והלאה.

די פאלשע פארשטעהער, וואָס כוונתם אין לימוד החסידות איז מעהר ניט ווי צוליב דעם פארשאַנד פון עניני השגה אלקית, ניט צוליב עבודה, איז לבד זאת וואָס זיי בלייבען עמי הארצים אין דעם לימוד החסידות און אין דער ידיעה פון חסידות, איז לבד זאת זיינען זיי פון די ירתי תרתי גיהנם בזה ובבא. איך האָב זיי פיינט און האָב אויף זיי רחמנות. איך בעט ביי השי"ת אז יעורר רוח ממרום, זיי זאלען תשובה טאָן א תשובת המשקל, און די וואָס טוהען בשאט נפש און זיינען מחזיק בשטותם לא יאבה ה' סלוח להם ווייל זיי זיינען מחלל קדושת החסידות.

חסידות באדארף מען לערנען צוליב זיך, אז די חסידות זאל אויסלערנען ווי צו זיין א ירא שמים באמת און ווי צו זיין א עובד ה' באהבה וביראה און פיהרען זיך בכל הענינים במדות טובות ווי ע"פ תורה.

אבינו זיינען דאך אויך געווען גרויסע צדיקים, אבער עס זיינען אלץ געווען אפילה צדיקים. אברהם אבינו איז געווען דער ערשטער צדיק וואָס התחיל להאיר. ביז דעם זיידען דעם בעש"ט נ"ע איז די וועלט געווען א בית אפל. ביי די בני תורה איז געווען אור במושבותם, אבער ביי די מיטעלע בעלי בתים בכלל און ביי די פשוט'ע אידען בפרט איז די וועלט געווען א בית אפל, איז געקומען דער זיידע דער בעש"ט נ"ע און התחיל להאיר.

„דער זיידע, דער בעש"ט נ"ע, האָט געמאַכט פענסטער אין דעם בית אפל פון דער וועלט. א אמן איז א פענסטער, א אמן יתא שמי' רבא איז א פענסטער, א ברוך הוא וברוך שמו איז א פענסטער און מיט דער שיטה אמיתית אז דער דאוונען און אמירת תהלים פון די פשוט'ע אידען איז זעהר חביב ביי השי"ת האָט ער באַלויכטען דעם בית אפל פון דער וועלט מיט דעם אור האותיות פון תורה, תפלה און תהלים.“

דאָס האָב איך געהערט ווען איך בין אלט געווען פינף יאָהר. שפעטער מיט צעהן יאָהר האָב איך געהערט פון פאָטער א ביאור רחב אין דעם ענין האותיות וואָס ענינם איז דער ענין האור, און דעם יתרון המעשה פון אותי' הדבור, אז דבור איז מעורר דעם עצם הנפש כמ"ש נפשי יצאה בדבור, זיך דבור האָט מעורר געווען מיין נפש, און דאָס איז וואָס מיר זאָגען וכל עצמותי תאמרנה אין דבור זאָגט זיך אויס די גאנצע עצמי' אבער דאָס איז נאָר ווען דער דבור איז בהתלהבות מיט א חיות פנימי פון דעם ה' אלקיך אש אוכלה הוא.

און ער איז במקומו אין לפני הצמצום וואו ער איז, אבער ברוך הוא וב"ש איז דער אוא"ס היינו דער הוא און הוי' ווי ער איז אין לפני הצמצום נאָר מיט דעם גייעס וואָס דער אוא"ס פון הוא והוי' וואָס לפני הצמצום ווערט נמשך לאחר הצמצום דורך דער עבודה תמה פון זאָגען ברוך הוא וברוך שמו מיט כוונה.

דעם טאָג וואָס איך בין אלט געוואָרן רען פינף יאָהר — כ' מר"ח, תרכ"ו — האָט מיר דער פאָטער אַריינגע-פיהרט צום זיידען ער זאָל מיר בענטשען. נאָך דעם ווי דער זיידע האָט מיר געבענשט, בין איך געשטאַנען אָן א זייט און געהערט וואָס דער זיידע האָט גערעדט צום פאָטער.

אינעם פון די זאכען וואָס דער זיידע האָט גערעדט צום פאָטער איז געווען: „דער זיידע, דער אַלטער רבי, האָט געזאָגט:

„דער זיידע, דער בעש"ט נ"ע, איז דער אברהם אבינו פון חסידות. אויף אברהם אבינו שטעהט, אז ער איז געווען א נדיב בממונו, בגופו ובנפשו, אברהם אבינו האָט זיך מוסר נפש געווען מקרב צו זיין גאָר א פשוט'ן מענשען צו געטליכקייט, און אזוי האָט געטאָן דער זיידע, דער בעש"ט נ"ע, ער איז געווען א נדיב בממונו, בגופו ובנפשו, ער האָט זיך מוסר נפש געווען צוליב מקרב זיין א פשוט'ן אידען.

„אויף אברהם אבינו — זאָגט דער זיידע צום פאָטער — בשם זיין זיידען, דעם אלטען רבי'ן — שטעהט עד אברהם הי' העולם מתנהג באפילה בא אברהם התחיל להאיר, ביז אברהם

א התבוננות אין השגה אלקית, ער האט א דערהער אין מאור שבתורה און ער האט די כלי ההשגה וההשערה אין געטליכקייט.

די תמימים דארפן מוזן זיין די וועלטליכע הנחות און אנווארעמען די אידישע וועלטליכע קאלטע גאס. דער זיכוך פון די וועלטליכע הנחות איז נישט בדרך דחי' וביטול, ווי אין א חסידישן פארבריינגען, וואס דאס איז גוט נאך לשעה און אלס א הקדמה כללית צו דער עבודת הזיכוך.

יעדע עבודה באדארף האבען א הקדמה און בפרט די עבודה פון נפש הבהמית וסייעתה דארף האבען א שטארקע הקדמה, וואס דאס איז די הכאה כללית וואס מאכט א ביטול כללי אין דעם מהות כללי פון נפש הבהמית.

עס טרעפט אמאל, אז דער גביר פון שטעדטעל, וואס אפילו אונטער די אויגען רופט מען איהם ר' יעקב גגיד, געהט אריין צו א חסידישען פאר-בריינגען, און דער חסיד מאטיל קבצן, וואס געהט ארום מיט די לחם אביונים, מלביש ערומים און בקור חולים פושקעס, טוט א זאג: יעקל, קום אהער, און זעצט איהם אוועק לעבען זיך, אדער ווען דעם רב'ס אידעם, דער יונגער עילוי ר' אליעזר, שקלאווער מחדש, געהט אריין אין א חסידישען בית המדרש און טרעפט א חסידישע כנופיא, און דער ראש המדברים איז שלמה דער חסידישער מלמד — שלמה דער געלער — אדער לייבע צייטעס, און מען טוט א זאג מיט גרויס חדוה: מאכט א פלאץ פאר לייזערקע מחדש, וואס דאס איז א הכאה כללית אויף די גסות הרוח פון

די התלהבות אין תורה ותפלה וואס קומט פון דעם ה' אלקיך אש אוכלה הוא איז נאך ביי די וואס זכה נעשית לו סם חיים, ביי די זכה'ניקעס איז פאראן די התלהבות, אבער די לא זכה'ניקעס זיינען זייער קאלט און מא-כען אלעמען קאלט מיט דער פשטות פון גליא שבתורה, און זייער קאלטקייט פארפרייט און פאר'חושכ'ט דעם מאור שבתורה.

דער מאור שבתורה וואס דאס איז די פנימ' פון גליא שבתורה איז דאס דער לבוש פון הקב"ה נותן התורה יתברך.

דערהערען דעם מאור שבתו' און זעהן דעם נותן התורה ית' איז נאך דורך תפלה באריכות אין דער הת-בוננות פון א השגה אלקית און אז די השגה אלקי' אין וועלכער ער איז זיך מתבונן לייכט ביי איהם אין האר-צען און מאכט א התעוררות באהוי"ר און בריינגט א פועל טוב, דעמאלט באריהרט מען דעם מאור שבתורה און מען פיהלט דעם נותן התורה ב"ה.

נישט דער למדן און אויך אפילו נישט דער גאון איז זוכה צום מאור שבתורה. מען קען זיין א למדן מופלג און א גאון, א מחדש חדשים בתורה, עס זאלען זיך גיסען השכלה וסברות שכליות, וועלכע זאלען מבהיל את הרעיון זיין, אבער צום מאור שבתורה האט ער קיין שייכות נישט, און וואס איז דער נותן התורה, האט ער גאר קיין שום ציור נישט, ווייל דער גאנצער ענין פון געטליכקייט איז ממנו והלאה.

דעם מאור שבתורה דערהערט א עובד, א דאוונער וואס דאווענט מיט

אויך איז גויטיג צו פארשטעהן גע-
בען די עשירות, וואס נוצען ניט אויס
די עשירות אויף דער ריכטיגער כוונה,
וואס השי"ת האט זיי געגעבען די
עשירות אז זיי באדארפען וויסען די
גרויסע אחריות, וואס זיי טראגען אויף
זיך, און זיי אליין מאכן אז די עשירות
איז לרעתם.

די עשירים, וועלכע נוצען אויס די
עשירות אויף וואס מען באדארף, ד.
ה. אויף הרבצת תורה, החזקת לומדי
תורה, צדקה וגמילות חסדים, האבען
פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת
לעולם הבא, און די עשירים וועלכע
נוצען ניט אויס די עשירות לויט דער
כוונה אלקית, וואס גיט זיי די עשירות,
איז חוץ דעם וואס זיי האבען ניט די
פירות פון דעם קרן וואס איז לעולם
הבא האבען זיי די פירות פון דעם
להאבידו לעולם הבא.

די עשירים, וועלכע נוצען אויס
זייערע עשירות ווי די כוונה אלקית
איז, אויף תורה און צדקה, זיינען
זוכים ומזכים את הרבים, און די עשי-
רים, וועלכע נוצען ניט אויס זייערע
עשירות לויט דער כוונה אלקית, זיינען
חוטאים ומחטיאי הרבים, זייער געלט
גיבען זיי אוועק אויף די חדרים מסוכ-
נים, וואו מען איז מחלל קדושת התורה,
וואו די מלמדים זיינען אפיקורסים,
טראגען קיין ציצית ניט, שפאטען פון
דרשות חז"ל, מאכען פון דעם הייליגען
חומש א באבע-מעשה, רחמנא ליצלן,
פון די הייליגע נביאים א שפראך-
ביכעל, ר"ל.

די מלמדים פון די חדרים מסוכנים
און די מלמדים פון דער חברה מפיצי
השכלה רייסען אויס די אמונה ביי די

עשירות און גאווה פון ידיעת התורה.
אבער נאכ'ן ביטול כללי מוז זיין א
בירור פרטי, פאנאנדערקלייבען דעם
טוב ורע וואס אין עשירות איז, מלמע-
לה גיט מען איהם די אפשרות אויף צו
טאן גוטע זאכען מיט זיין עשירות,
מחזיק זיין לומדי תורה, מחזק זיין
נצרכים, טיילען גמילות חסדים און
געבען צדקה ביד רחבה, באדארף מען
איהם צו פארשטעהן געבען דעם גרוי-
סען זכות, מיט וועלכען מען האט איהם
מזכה געווען מלמעלה, וואס ער וועט
אויפטאן זעהר גרויסע זאכען בחיזוק
התורה ומעשים טובים בצדקה. דאס
איז דער צד הטוב וואס איז אין
עשירות.

עס איז אבער אויך פאראן א צד
הרע אין עשירות, דאס איז דער שמנת
עבית כשית, דער עשיר יענה עזות.
די עשירות מאכט איהם בלינד, אז
ער זעהט ניט זיין אייגענעם מהות,
ווי שפל'דיג גראב ער איז. די עשירות
זיינע מאכט איהם אין זיינע אויגען
פאר א חכם און א למדן, ער זוכט
אויס פארשידענע יחוסים און זאגט
א דעה אויפ'ן רב, אויפ'ן שוחט, אויפ'ן
מלמד, ווי אזוי מען זאל לערנען אין
די חדרים, אין א ישיבה.

ער פארגעסט, אז ער איז אן עם
הארץ. זיין דעה אין אזעלכע זאכען
איז גלייך ווי גארניט. ער אליין וועט
רופען דעם עם הארץ'דיגען ארעמאן,
וואס וועט זיך מישען אין רבנות און
תורה-פראגען, מיט'ן נאמען משוגענער
און אויף זיינע אייגענע עם הארצות
פארגעסט ער. ער איז דאך דער זעל-
ביגער עם הארץ ווי דער ארעמאן.
יענעם רופט ער משוגענער און ער איז
דער חכם.

האט געהאט א שטארקע קשיא אויף א רש"י אין מסכת עירובין. אלע לומדים האבען זיך געמאטערט אויף דער קשיא, יעדער האט געזאגט זיין סברא. דער אלטער רבי האט געזאגט זיין סברא, וואס רוב הלומדים האבען מיט איהם מסכים געווען.

ר' אלישע איז געווען ר' ליב סג"ל'ס א עלטער-פעטער, ער איז געווען איינער פון די, וועלכע האבען פארהערט דעם ליאזנער גאון. דעם אלטן רבי'ן, ווען ער איז אלט געווען פערצעהן יאהר, און ר' ליב סג"ל, דער וויטעבסקער גרעסטער גביר, האט געזוכט א שידוך צו טאן מיט ר' ברוך וויסקוואליקער.

ר' ברוך האט געלעבט אין זיין גרין פאלווארק ביי דריי וויאָרסט פון ליאזנא. ווען דער רבי איז אלט געווען א יאהר זעקס, האט ער געלערענט אין פירות-גארטען מיט זיין ברודער ר' מרדכי, וואס איז געווען מיט א יאהר יונגער פון אים, דעם פסוק אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ מיט פרש"י. ר' מרדכי האט ניט געקענט פארשטעהן ווי אזוי מען קען וויסען וואס פאר א ערד עס איז בעסער פאר דער זריעה פון געוויסע פירות, האט איהם דער רבי מבאר געווען און געבראכט א ראי, אז מען קען הערען ווי די קוואל לען פון וואסער געהען אין דער ערד און זאגט צום ברודער, אז אונטער דעם ווייסען שטיינער-בערגעל געהט א שטארקער קוואל וואסער. במשך פון א געוויסער צייט האט דער קוואל דורכגעגעבערט דעם ווייסן שטיינער-בערגעל און עס איז געוואָרען א ברייטע סאָזשעלקע (ברכת מים), וואס

אידישע קינדער און פלאנצען אין זיי איין א שנאה צו תורה און אידישקייט. אט די תלמידים פון די חדרים מסור כנים און פון דער חברה מפיצי השכלה בתי ספר וועלען זיין די עוכרי הדת און צוררי ישראל מעהר ווי די געפעהרליכסטע פאָגראַמסטשיקעס.

עשירות איז איינע פון די גליק-ליכסטע און אומגליקליכסטע זאכען, וואס השי"ת האט באשאפען אויף דער וועלט, דאָס איז דער גרעסטער נסיון פאר דעם מענטשען. ווען מען ווייסט וואס צו טאן מיט דעם און מען פאר-נוצט דאָס אויף החזקת התורה און צדקה, וואס ע"פ התורה, איז אשרי לו בזה ובבא, אָבער ווען מען ווייסט ניט וואס צו טאן מיט די עשירות און מען פארנוצט דאָס אויף וואס מען טאָר ניט ע"פ תורה, איז אוי ואבוי לו.

און די זעלבע זאך איז מיט דעם למדן און גאון, וואס איז מחדש חדושים, אז נאך דעם ביטול כללי באדארף מען פאנאנדערקלייבען דעם טוב ורע וואס איז פאראן אין לומדות און גאונות און קלאָהר מאַכען אז דער עיקר אין ידיעת התורה איז וויסען, אז תורה איז חכמתו ורצונו ית' און מען באדארף כסדר געדענקען דעם נותן התורה.

אלטע חסידים האבען בקבלה א סיפור המעשה, וואס האט זיך גע-טראָפן בימיהם, ווען דער אלטער רבי איז נאך געווען גאָר א יונגערמאן.

אין וויטעבסק איז געווען א געוויסער למדן, ר' אלישע גאון הגאונים האבען זיי איהם גערופען, ר' אברהם זלמן בעשענקאָוויצער'ס א חבר מובהק. ער

עס איז געווען דער ערשטער יאָהר — תקכ"א — נאָכ'ן בעש"ט'ס נ"ע הסתלקות, האָט זיך ר' אלישע גע- קלאָגט פאַר ר' אפרים'ן: היתכן, מען האָט דוחה געווען זיין פירוש ווייל רש"י לערענט אנדערש, די בעלי התוספות זאָגען אויך אנדערש ווי רש"י, דער ראב"ד זאָגט אנדערש ווי רמב"ם, איז גוט, און אז ער — ר' אלישע — זאָגט אנדערש ווי רש"י ווייל מען גיט מקבל זיין. עס איז דאָך שבעים פנים לתורה!

ר' אפרים, דער איש אמת, האָט גענטפערט גאָר בפשיטות: כתיב והנה מגילה עפה כתובה פנים ואחור, מדאי- כא פנים איכא גם אחור, רש"י און די בעלי התוס', רמב"ם און ראב"ד, זיי- ערע פירושים און סברות און אוקימ' תות זיינען פון שבעים פנים לתורה, אייערע סברות, פירושים און אוקימ' תות זיינען פון שבעים אחור לתורה.

ווען מען לערנט תורה ווי מען באדארף לערנען מיט ביטול, דאן זיינען די חדושי תורה, וואָס מען איז מחדש פון די שבעים פנים לתורה, אָבער ווען מען לערנט תורה מיט ישות וגסות הרוח, דאן זיינען די חדושי תורה, וואָס מען איז מחדש, פון די שבעים אחור לתורה.

דער סדר העבודה, הן מיט זיך און הן מיט'ן צווייטען, איז פריהער באדארף זיין דער ביטול כללי וואָס דאָס איז א הכאה כללית אין דעם עצם ומהות הרע און נאָכדעם באדארף זיין דער בירור פרטי, פאנאנדערקלייבען דעם טוב ורע וואָס אין דעם רע איז פאָראַן, און די עבודה פרטית איז אַרויסצונעמען דעם ניצוץ הטוב וואָס

שפעטער מיט א פאָר יאָהר, ווען עס האָט אויסגעבראָכען א מגפה אויף בהמות, האָבען די ארומיגע דערפער פיל גוטעס געהאט פון די וואסער און זיי האָבען א נאָמען געגעבען דעם פאָלואַרק ווייסער קוואל — (ביעלי רוטשעיי").

ווען דער רבי איז געוואָרען רי"ל סג"ל'ס איידעם, האָבען אים גאוני וויטעבסק, ובראשם ר' אלישע, זעהר געאַכט. דאָס איז אַלץ געווען ביז דער פאסירונג מיט דער רש"י אין עירובין.

ווען די וויטעבסקער לומדים האָבען מסכים געווען מיט דעם רבי'נס פירוש אויף רש"י, איז ר' אלישע געווען זעהר אומצופרידען. ער האָט געלערנט די סוגיא מיט אַן אנדער פשט, ווי רש"י, און האָט געטענה'ט וממדבר 'מתנה, דער כתר תורה קומט דעם, וואָס איז זוכה צו דעם, רש"י איז געווען א מפרש בדורו און ר' אלישע פרוש וגאון — אזוי פלעגט ער זיך אליין רופען — איז א מפרש אין זיין דור.

אין וויטעבסק איז געווען דעם בעש"ט'ס נ"ע א חסיד, ר' אפרים, ר' משה'ס א ברודער, דעם פרי הארץ'ס א פעטער, א גרויסער למדן. זיין פרנסה איז געווען פון גערטנעריי, וואָס ער און די קינדער זיינע האָבען אליין געארבייט. ער איז געווען א גרויסער בקי און חריף אין נגלה און קבלה און איז געווען פון די ראשי המדברים צווישען די לומדי וויטעבסק. ער איז געווען מפורסם פאר דעם בעש"ט'ס ג"ע א מקושר און די מתנגדי שיטת הבעש"ט נ"ע האָבען מחבב געווען ר' אפרים'ן פאר זיין אמת.

אין דעם רע און דעם רע דוחה זיין לחוץ.

כשם ווי מען מוז האַבען די עבודה פרטית אין דעם בירור הטוב והרע וואָס אין דעם רע, אַט אַזוי מוז מען האַבען דעם ביטול כללי. אדרבא דער ביטול כללי איז דער עיקר דבר המעמיד פון דער עבודה פרטית אין עבודת הבירורים.

ביי דעם מיטעלען רבי'נס חסידים אין שקלאוו איז אומגעגאנגען א גלייכ-ווערטעל, אז מיכל דעם הינקענדיגען מלמד'ס א בדרך אגב ביטול וואָרט מאַכט פאר א כלי אויף מקבל זיין דעם רבי'נס יחידות ווערטער.

ר' שלמה מאנעסזאהן — ר' מנחם מאנעס פאָטער — איז געווען איינער פון דעם מיטעלען רבי'נס חסידים יונגעלייט. ער איז געווען אַ גביר בן גביר, אַ מחונך ומודרך פון די חסידים, וועלכע זיינען נאך געווען ביים אלטען רבי'ן, און נאך יחידות פלעגט ער פארבריינגען מיט חסידים און פלעגט מיטטאָנצען דעם יחידות מחול, אָבער עס איז אַלץ געווען קאלט לפי ערך דער חסידישער ווארעמקייט. עס איז געווען דמתקריא בעלי בתיש.

ר' שלמה, ווי אלע אנדערע חסידישע יונגע לייט אין שקלאוו, פלעגט דאוו-נען בהתלהבות און פלעגט קומען צו די חסידישע כנופיות און פארבריינגען כנהוג ביי חסידים.

איינמאָל פאר א פארבריינגען האָט זיך מיכל דער הינקענדיגער מלמד שטאַרק פאנאנדערגעוויינט און האָט זיך געקלאפט אין הארצען און אין

קאפּ, טענה'נדיג צו זיך אליין: רבש"ע, האָב אויף מיר רחמנות און העלף מיר איך זאָל האַבען א חיות'דיגען געשמאק אין והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך, ווי דער חיות'דיגער געשמאק, וואָס שלמה מאנעסזאהן האָט אין והעושר והכבוד מלפניך.

הגם מיכל דער מלמד האָט גאָר ניט געמיינט מבטל צו זיין ר' שלמה'ן, ער האָט דאָס געזאָגט אדעתא דנפשי', ער — מיכל דער מלמד — האָט געטראכט וועגען זיך און איז ניט צופרידען געווען מיט זיין דרגא אין עבודה, אז ביי איהם דערהערט זיך ניט אז די בקשה פון והאר עינינו בתורתך זאָל זיין באמת לאמתו ווי דאָס איז ביי ר' שלמה'ן מיט דעם והעושר והכבוד, אָבער דאָס וואָרט האָט געמאָכט גאָר אַ גרויסען רושם אויף ר' שלמה'ן. אינגיכען איז ער געפאָהרען קיין ליו-באוויטש, געווען ביים מיטעלען רבי'ן אויף יחידות און פון דעמאָלט אָן איז ער געוואָרען גאָר אן אנדער מענש.

דער גדולה שמושה יותר מלמודה זעט מען אויף יעדער שריט אין דער חסידישער הדרכה און חינוך. יחידות איז למודה, א חסידישער פארבריינגען איז שמושה, זעט מען במוחש אַז גדולה שמושה מלמודה. די אַכט יאָר וואָס ר' שלמה איז געפאָהרען קיין ליו-באוויטש און געווען אויף יחידות האָט נאָך איהם ניט פועל געווען, און דער דרך אגב'דיגער ביטול פון ר' מיכל מלמד האָט געמאָכט אַזאָ רושם, אַז דאָס האָט איהם — ר' שלמה'ן — געמאָכט פאַר אַ כלי קיבול פון דעם לימודה.

אוצר החכמה

געווען ר' שלמה'ן אז ער האט גיט
מקבל געווען די דברי קדש פונ'ם
מיטעלען רבי'ן אויף יחידות ווי מען
האט זיי באדארפט מקבל זיין.

געוונד זאלען זיין חסידים, מיט
זייער פארבריינגען כדרכי החסידים
זיינען זיי מחי' נפשות ממש. איך בענק
זעהר נאך דעם זמן, וואס איך האב
געקענט פארבריינגען צווישען חסידים.
איך בין שטענדיג געווען ענג אין צייט,
במילא האב איך זיך גיט געקענט
אפגעבען צו די חסידישע פארבריי-
גענס, דער חסידישער פארבריינגען
גיט דעם ביטול כללי, דאס הייסט, די
הכאה כללית און נאך דעם דארף זיין
די עבודה פרטית מיט א סדר מסודר
אין דעם סור מרע און אין דעם ועשה
טוב.

השי"ת זאל אייך מצליח זיין בתורה
ובעבודה שבלב, עס זאל זיך אין אייך
און דורך אייך—אויספיהרען די כונה
העליונה פון נתאוה הקב"ה להיות לו
דירה בתחתונים.

דער ענין פנימי אין דעם איז, דער
אור האמת פון ר' מיכל מלמד'ס
עבודה, ער — ר"מ מלמד — האט
גיט געטראכט צו מתקן זיין ר' שלמה'ן,
ער האט געטראכט וועגען זיין העדר
עבודה אין דעם אמת פון דער בקשה
פון והאר עיינינו בתורתך ודבק לבנו
במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה
את שמך. ר' מיכל מלמד איז נאך
געווען ביים אלטען רבי'ן ווען חסידים
האבען געהאלטען ביי עבודה אמיתית
און התנצלות פון כמה ענינים, אהבה
ויראה איז ביי די זקני החסידים
געווען א מטבע מהלכת און ווען די
עבודה איז גיט געווען בשלמות, האט
דאס זיי זעהר טיף דערנומען.

ר' מיכל'ס אור האמת פון דעם
טיפען צער וואס ער האט גיט קיין
חיות'דיגען געשמאק אין דער בקשה
מהשי"ת אויף תומ"צ און אויף אהי"ר
ווי דער חיות'דיגער געשמאק וואס ר'
שלמה האט אין דעם והעושר והכבוד
מלפניך. האט פועל געווען א ביטול
כללי אין דעם טמטום וואס האט מונע

אוצר החכמה

ה'תש"ב

אוצר החכמה